

WUR-rapport “Uitwerking bedrijfstypen voor duurzame landbouw: melkveehouderij en akkerbouw”

Toelichtingen doorberekeningen uit het rapport (bijlage bij [persbericht LTO](#))

Voorbeelden doorrekening vastgestelde en nieuwe maatregelen

In de melkveehouderij leiden vastgestelde maatregelen tot een inkomensdaling tussen de €16.000 en €43.000. Dit komt met name door het derogatieverlies, bufferstroken en wijzigingen in het GLB. In de akkerbouw veroorzaken vastgestelde maatregelen, met name verplichte bufferstroken en het nieuwe GLB, een inkomensdaling tussen de €9.000 en €26.000. Wanneer daar extra maatregelenpakketten voor verduurzaming bijkomen, zijn de economische effecten desastreus. Zo zal een intensief melkveebedrijf op veen dat kiest voor extensivering middels minder dieren er in inkomen ruim €170.000 per jaar op achteruit gaan. Kiezen voor meer grond betekent voor hetzelfde bedrijf een inkomensverlies van €100.000. De keuze voor bv. high tech-oplossingen op een groot zandbedrijf leiden ook tot een totaal inkomensverlies van €90.000. In de akkerbouw zijn, afhankelijk van de grondsoort, een licht, gemiddeld en zwaar extra maatregelenpakket opgesteld. Hier varieert het totale inkomensverlies tussen de €20.000 tot €72.000.

De natuur en milieudoelen komen, met het vastgestelde beleid in combinatie met de verschillende maatregelenpakketten wel grotendeels binnen bereik. Zo zal de ammoniakemissie in de melkveehouderij met 30-40% kunnen dalen, en de broeikasgasemissie met 20-40%, steeds afhankelijk van combinaties bedrijfstype-maatregelenpakket. In de akkerbouw lijkt het reeds vastgestelde beleid weinig positief effect te hebben op bijvoorbeeld stikstofoverschot of broeikasgasemissies. Met de voorgestelde maatregelenpakketten kan echter wel zowel het N-overschot als de broeikasgasemissie met ruim 20% dalen (gemiddeld).

Instrumenten om transitie te ondersteunen: wat is nodig en realistisch?

Het laatste deel van het rapport gaat in op voorstellen en adviezen om de transitie (economisch) te ondersteunen. Meer in het bijzonder wordt aangegeven wat de mogelijkheden tot verkleining van het inkomensverlies zijn. Het gaat dan om een vijftal hoofdonderdelen: de markt, subsidiering van niet productieve investeringen, betalingen voor ecosysteemdiensten, afwaardering van grond en overige instrumenten.

Wat is bijvoorbeeld de inschatting van de potentiële bijdrage vanuit de markt? Onderzoek geeft aan dat consumenten mogelijk bereid zijn om 10% extra te betalen voor duurzaam geproduceerde producten. Een stijging van circa 20% van de melkprijs af-boerderij niveau zou bij een aandeel van het primaire product van circa 40% in de waarde van zuivelproducten betekenen dat de prijs in de winkel met circa 7% zou moeten stijgen. Dit ligt binnen de bandbreedte van de ingeschatte potentiële betalingsbereidheid van consumenten. Mocht een nieuwe algemene duurzaamheidsstandaard een prijsverhoging in de orde van grootte van 10 procent kunnen realiseren dan zou het inkomensverlies voor het doorgerekende standaard bedrijf – maatregelenpakketcombinaties gemiddeld kunnen worden overbrugd.

Omdat veel zuivelproducten in het buitenland, met name Noordwest-Europa, worden afgezet, zou een dergelijke standaard en potentiële betalingsbereidheid dan ook in de afzetgebieden buiten Nederland gerealiseerd moeten worden. Of dat laatste een reële mogelijkheid is staat te bezien. Het is goed te bedenken dat de markt maar één van de kanalen is om de inkomensverliesinkomensverliezen mee af te dekken. Ook andere instrumenten kunnen daarbij helpen. Uiteindelijk zullen de bedrijven waarschijnlijk van een combinatie van instrumenten nodig hebben om de negatieve inkomenseffecten van de maatregelen te mitigeren.

Als de akkerbouwproducten een prijsopslag van circa 6,5% zouden krijgen dan zou het gemiddelde inkomensverlies in het geval van lichte pakketten worden gedekt. Voor de gemiddelde en zware pakketten zou een prijsopslag van circa 11,5% nodig zijn om het inkomensverliesinkomensverlies te repareren. Het inkomensverlies voor de akkerbouw kan ook worden uitgedrukt als een bedrag per hectare. Dit verlies varieert van €340 /ha tot ruim €800/ha.

Enkele relevante tabellen uit het rapport met economische effecten

Tabel 7.5 Het totale inkomensverlies voor melkveehouderij dat ontstaat ten opzichte van de huidige situatie (2021) als gevolg van de al vastgestelde maatregelen, aanpassing in de hectarebetalingen van het GLB en de doorgerekende maatregelpakketten (in euro's per bedrijf)

Ontwikkelpad	Maatregelpakket				Standaardbedrijfstype									
	Ext. (GVE/ha)	Uitbreiding	Invulling ext.	Overige maatr.	Geen derog.	Veen ext.	Veen int.	Klei ext.	Klei int.	Zand ext. klein	Zand ext. groot	Zand int. klein	Zand int. groot	
<i>Gericht op doorontwikkeling</i>														
Hightech open	2,5	Nee	Pacht grond	Licht		-40.925		-49.677	-59.803	-31.496	-63.515			
				Licht anders		-47.510		-56.899	-66.771	-36.710	-70.379			
				Zwaar		-56.704	-88.367				-68.736		-90.297	
				Zwaar anders	-53.481	-59.754	-87.949				-73.032		-88.698	
	+20%	Pacht grond	Licht											
			Licht anders				-60.038	-65.832						
			Zwaar		-51.649				-35.117	-70.011				
			Zwaar anders		-52.536				-38.428	-73.064				
Extensivering	1,5	Nee	Pacht grond	Licht		-37.614		-48.405	-63.601	-29.735	-59.133			
				Licht anders		-49.550		-62.449	-80.519	-39.133	-75.234			
				Zwaar	-43.145	-76.888	-98.473			-36.946		-29.342		
				Zwaar anders	-47.903	-81.765	-106.734			-40.321		-32.242		
			Krimp dieren	Licht				-82.265	-136.548					
				Licht anders				-93.197	-146.792					
				Zwaar	-97.814	-96.818	-172.026				-115.995		-168.400	
				Zwaar anders	-100.631	-100.481	-177.413				-120.067		-172.032	
<i>Gericht op omschakeling</i>														
Biologisch	1,5	Nee	Pacht grond	Licht				-69.601		-42.454		-29.035		
				Zwaar										
Natuurinclusief	1,0	Nee	Pacht grond	Licht		-28.262								
				Licht anders		-41.696				-40.631	-103.071	-9.932	-53.664	
		Nee	Krimp dieren	Licht										
				Licht anders		-167.648								

Tabel 7.7 Het inkomensverlies per melkveehouderij standaard bedrijf-maatregelpakket combinatie, uitgedrukt in euro per kg melk

Ontwikkelpad	Maatregelpakket				Standaardbedrijfstype									
	Ext. (GVE/ha)	Uitbreiding	Invulling ext.	Overige maatr.	Geen derog.	Veen ext.	Veen int.	Klei ext.	Klei int.	Zand ext. klein	Zand ext. groot	Zand int. klein	Zand int. groot	
<i>Gericht op doorontwikkeling</i>														
Hightech open	2,5	Nee	Pacht grond	Licht		-0,052		-0,050	-0,050	-0,049	-0,054			
				Licht anders		-0,053		-0,047	-0,042	-0,047	-0,045			
				Zwaar		-0,076	-0,072				-0,058		-0,056	
				Zwaar anders	-0,040	-0,069	-0,058				-0,047		-0,041	
		+20%	Pacht grond	Licht										
				Licht anders				-0,047	-0,041					
				Zwaar		-0,066					-0,051	-0,055		
				Zwaar anders		-0,058					-0,045	-0,043		
Extensivering	1,5	Nee	Pacht grond	Licht		-0,045		-0,046	-0,046	-0,044	-0,047			
				Licht anders		-0,058		-0,055	-0,054	-0,053	-0,053			
				Zwaar	-0,042	-0,097	-0,077				-0,056		-0,041	
				Zwaar anders	-0,040	-0,100	-0,089				-0,055		-0,044	
		Krimp dieren	Licht						-0,083	-0,112				
			Licht anders						-0,089	-0,116				
			Zwaar	-0,105	-0,127	-0,144						-0,100	-0,108	
			Zwaar anders	-0,104	-0,132	-0,144						-0,096	-0,105	
<i>Gericht op omschakeling</i>														
Biologisch	1,5	Nee	Pacht grond	Licht				-0,051		-0,047		-0,023		
				Zwaar				-0,070		-0,067		-0,044		
Natuurinclusief	1,0	Nee	Pacht grond	Licht	-0,013									
				Licht anders	-0,004					-0,056	-0,080	-0,004	-0,023	
		Nee	Krimp dieren	Licht										
				Licht anders		-0,219								

Tabel 7.11 Inkomenseffecten (negatief) voor standaardbedrijven akkerbouw (ten opzichte van de huidige basis (2021))

Maatregelpakket	GraanKlei	Pootaklei	ConsaKlei	Zetmazand	OvakkZand
toekomstige basis maatregelpakket licht	-20.032	-38.940	-26.931		
toekomstige basis maatregelpakket gemiddeld	-31.053	-73.054	-43.025	-42.625	
toekomstige basis maatregelpakket zwaar				-60.078	-34.069

Tabel 7.14 Het (totale) inkomensverlies voor standaardbedrijven akkerbouw uitgedrukt als een bedrag per hectare (euro/ha)

Maatregelpakket	GraanKlei	Pootaklei	ConsaKlei	Zetmazand	OvakkZand
toekomstige basis maatregelpakket licht	-340	-382	-472		
toekomstige basis maatregelpakket gemiddeld	-526	-716	-755	-501	
toekomstige basis maatregelpakket zwaar				-707	-811